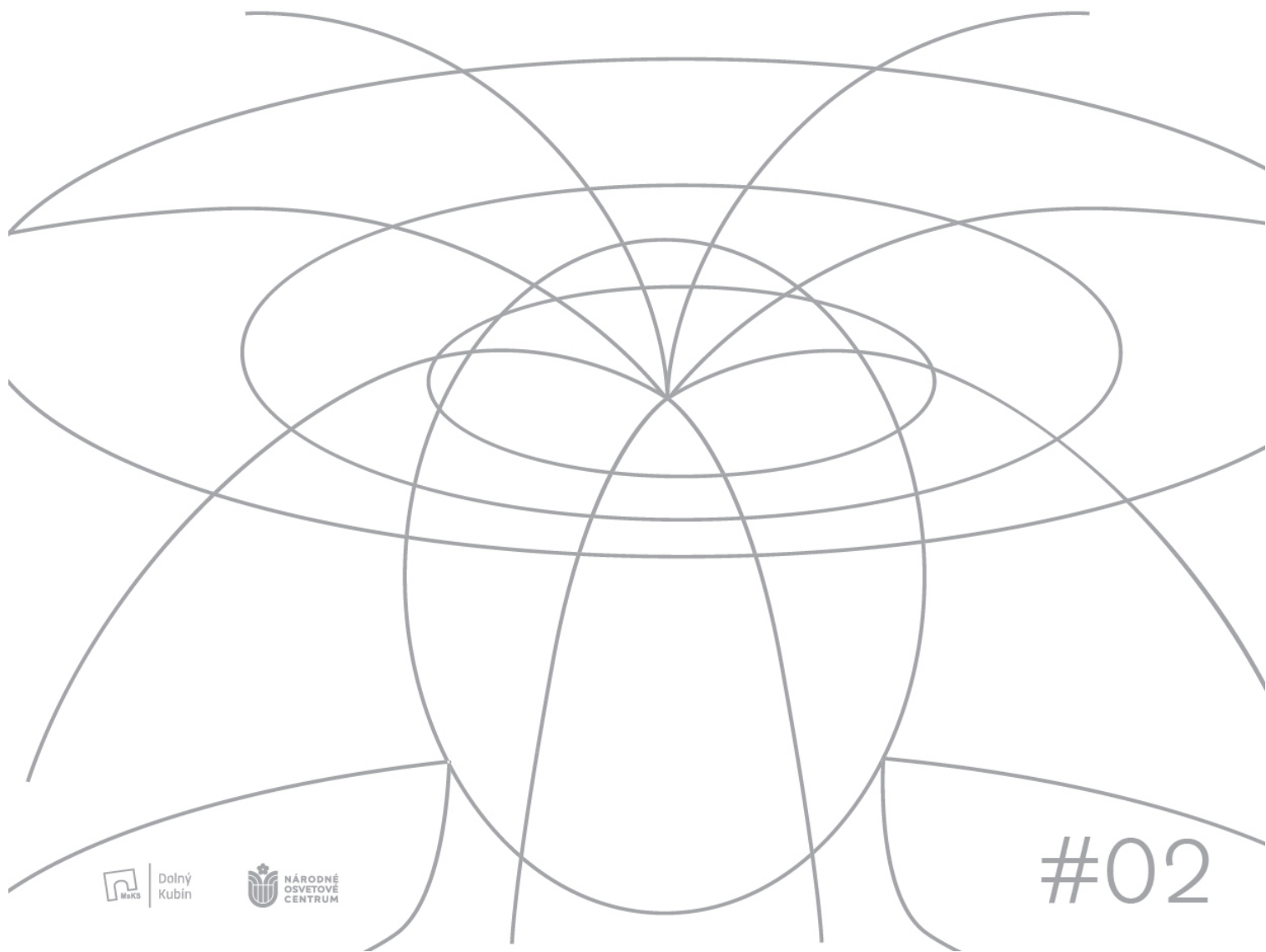

71

INFO / 18 JÚN 2025

Učom spievat'?

MOJA PRVÁ... DIEL PRVÝ

Anketu viedol: Dušan Jablonský

Účastníkom 71. Hviezdoslavovho Kubína sme položili anketovú otázku: „Aká je vaša prvá spomienka na Hviezdoslavov Kubín?“

Beina (Kostolište, 55 rokov)

Moja prvá spomienka na Hviezdoslavov Kubín je z minulého storočia, takže musím veľmi zaľstovať do minulosti. Ja si pamätám ešte prednesy Sone Behulovej, Zlatice Vicenovej, či Petra Hegyiho, ktorý, ako si pamätám, recitoval Buzássyho. Bolo to nádherné a veľmi ma to poznačilo. No a to už je dobrých 30-35 rokov. Takže ja to mám takto zintenzívnené aj medzi storočiami.

Bruno (Malacky, 16 rokov)

Na takomto celoštátnom Kubíne som po prvýkrát, takže spomienky sú veľmi čerstvé, sú to prednesy, ktoré som tu videl. No a vo všeobecnosti je moja prvá spomienka na Kubín taká, že naša režisérka (Beina Reifová) prišla, „tresla“ na stôl textom a povedala: „Ideš na Kubín!“ A išiel som.

Katarína (Jasenie, 44 rokov)

Moja prvá spomienka na Hviezdoslavov Kubín je veľmi, veľmi hmlistá, ale je krásna. Za tou hmlou sa schováva to, že si pamätám také útržky – tieto schody, na ktorých stojíme, foyer pred sálou... Už počas vysokej školy som chcela vedieť viac o prednese, zaujímalo ma divadlo poézie a viem, že vtedy som prišla ako na takú obhliadku a videla som Jarku Čajkovú a ďalšie veľké osobnosti Kubína, videla som recitátorov, ktorí už teraz sú veľkí a známi a robia umelecký prednes, či už pedagogicky alebo tvorivo. To je taká moja prvá spomienka, potom mám ešte takú čerstvejšiu – keď som išla cez Čertovicu, predchol ma taký pocit: áno, začína sa Kubín, začína sa niečo jedinečné, čo môže byť len raz za rok.

Radka (Likavka, 32 rokov)

To bolo ešte na základnej škole. Už si vôbec nepamätám, čo som recitovala. Aha, bola to báseň od Milana Rúfusa, už neviem presne ktorá, ale pamätám si, že som preskočila asi 4 strofy. Ale tak som to uhrala, že si to nik nevšimol, len ja som vedela, že tá báseň bola oveľa kratšia, ako mala byť. Sama som z toho bola zaskočená a nechápala som, čo sa stalo. Až keď som potom pozrela do textu, zistila som, že tam boli niektoré veľmi podobné verše, tak som si ich zamenila a začala som hovoriť namiesto stredu už koniec básne. Ale nakoniec to bolo veselé.

Sebastián (Banská Bystrica, 10 rokov)

Moja prvá spomienka na Hviezdoslavov Kubín je zo školy, keď som postúpil v „prváku“ s básňou Káčer z triedneho kola do školského, kde som potom od mojej triednej učiteľky dostal knihu, ktorú mám stále v knižnici.

Marcel (Banská Bystrica, 39 rokov)

Prvá osobná spomienka na Kubín je zo základnej školy, možno z osemročného gymnázia, keď som recitoval veľmi vtípný text, už neviem od akého autora, ale bol natoľko vtípný, že som sa sám pri prednese rozosmial, takže to bolo mierne rušivé. Ale ja som mal z toho dobrý dojem. Hodnotenie si už nepamätám, ale tak či onak, vyššie som nepostúpil.

Lucia (Banská Bystrica, 45 rokov)

Moja prvá spomienka na Kubín je žiacka. Bol to prvý stupeň ZŠ, tretí či štvrtý ročník. Vtedy som postúpila po prvý raz z okresného do vyššieho kola. Vtedy som si ani veľmi neverila, žeby sa to mohlo podariť, takže ma to samu veľmi prekvapilo. Poéziu som vždy mala rada, mám rada, mám manžela, ktorý píše poéziu, takže pre mňa sú Kubín a recitácia veľmi blízke.

DOBRÝCH MYŠÍ SA VEĽA ZMESTÍ, ŽIVOT NIE JE LEN KLAVÍROVÁ MUZIKA!

HODNOTENIE PREDNESOV PRÓZY V I. KATEGÓRII

Text: Eva Pršová
Foto: Michal Lašut

Na vystúhnutie charakteru a prístupu k prednesu prózy v prvej kategórii som si vypožičala parafrázu od K. Bendovej. Tak trochu vystihuje atmosféru aj všetko ostatné, čo sme dnes počuli a videli.

Alžbeta Tokošová zo Stupavy sa predstavila prózou G. Dittelovej O ježibabe, ktorá nechcela byť dobrá. Text žánrovo patriaci k autorskej rozprávke priniesol myšlienku, že detská túžba aj zlú ježibabu dokáže premeniť na dobrú babku. Recitátorka svoj temperament a zaujatie témou (kostým, gestá) premenila na veľmi pestrý a tvárny prednes s rôznymi intonačnými modifikáciami (štartovanie, skandovanie, čarovanie) a jednoznačne povýšila text vlastným vkladom. Ak však obsiahne text a jeho štruktúru hlasom, používanie ilustračných gest a prehrávania pôsobí nadbytočne. Ani ilustratívny kostým nemusí vždy pasovať k prednesu.

Anna Babničová z Partizánskeho recitovala poviedku H. Rayovej Julinka sa predstavuje o útrapách malej poetky pri praktických rodičoch doma aj v škole. Je výborná rozprávačka a dарило sa jej presviedčať divákov o vlastných kvalitách básnenia. Dokázala tvarovať postavy tak, aby boli uveriteľné, bez zbytočného prehrávania vyťažila z textu humorné situácie a využila vtipnú pointu. Podobne ako pri predchádzajúcej recitátorky ona svojím talentom povýšila text. Pri viacnásobnom opakovaní básničky ešte mohla využiť modelovanie hlasu a striedanie intonačných rovín.

Návod na obsluhu rodičov E. Popálenecovej priniesla **Nina Poprádiová** z Divína. Aj v tomto texte riešila malá recitátorka s veľkým zaujatím a kritickým tónom vzťahy v rodine a hodnotila svet aj ľudí prostredníctvom rodinných situácií. Intonačnú prirodzenosť striedala občas

s afektom, keď chcela dať najavo, že jej myšlienky sú v celom svete najdôležitejšie. K drobným chybičkám krásy patrila slabšia artikulácia a prehnané dôrazy vo vetách. Nina bola však na javisku sebavedomá a presvedčivá recitátorka s názorom na svet.

Filip Freissl z Liptovského Mikuláša si zvolil text J. Pavloviča Ako prišla kukurica o všetky zuby, aby všetkým vyrozprával, ako ľahko sa možno dať niekým zmanipulovať tak, že prideme o to, čo nás tvorí. Pretože zvýraznil rovinu postavy zubára, prednesom situačný humor v texte mierne posunul k paródii. Filip je jednoznačne výborný rozprávač a zostal by ním aj vtedy, keby sa zbavil nadužívania gest/kulácie a mierneho prehrávania priamej reči. Určite si svojím talentom dokáže usmerniť aj svoj temperament, hlasovo aj intelektovo je skvelo disponovaný.

Od **René Goscinyho** zazneli v tejto kategórii dva úryvky o malom Mikulášovi. Najskôr vyrozprávala Marianna Šmídaková z Nitry časť pod názvom Čoskoro sa začne škola a po nej prišla Dorota Kolibárová z Popradu, aby zarecitovala úryvok s názvom Lojzička. Marianna ako výborná rozprávačka dávkovala v primeranej miere detský vzdor a zaťatosť, čím nám dospelým umožnila spoznať detské hodnotenie sveta. Prednes bol dynamický so zmenami temporytmu, poradila si aj s charaktermi dospelých postáv. Vnútorne zaangažovanie a imaginácia sa odrazili aj v naliehavosti prejavu, kontakte s publikom a zároveň si dokázala udržať nadhľad nad textom.

Dorote Kolibárovej zrejme kostýmovanie pomohlo aspoň ilustračne upozorniť, že ide o tematizovanie chlapčenského obdivu k dievčaťu a jeho jedinečnosti. Zvolila si iný prístup ako recitátorka pred ňou, chlapčenskú dušu predstavila komornejšie cez viaceré situácie, čo jej pomohlo znvútorňiť pocity. Pri tvarovaní Lojzičky sa angažovala

menej, v jej podaní bola priveľmi uhladená, predstavu o nej ponechala viac na divákovi. Recitátorka veľmi umne narába s intenzitou hlasu, intonáciou a zvládla svoje rozprávanie členiť aj temporytmicky.

Po texte z klasickej literatúry pre deti siahla **Stela Jančovičová** z Bratislavy, recitovala rozprávku K. Bendovej O strašidelnom klavíri. Opäť šikovná rozprávačka s naliehavosťou v hlase, s citom pre vystihnutie atmosféry zvukovými prostriedkami a výborným kontaktovaním s divákmi, aj keď jej prejav bol na takú veľkú sálu komornejší a tichší. Text ponúkol množstvo hravých momentov o myšiach a ľuďoch v noci, nevyužila všetky možnosti, ale najlepšie sa jej podarilo rozohrať časť o duchoch a Brahmsov koncert. Táto pasáž priniesla zmenu temporytmu, čo prinieslo silné finále prednesu.

Omar Adnan Méheš z Michaloviec tiež priniesol autorskú rozprávku, a to Hevierovu Bz a Bzzzzzz. Vyrozprával jednu situáciu zo života múch v jednej nudnej domácnosti, ktorá jeho ako recitátora nesmierne bavila, čo preniesol aj na divákov. Príbeh mu poslúžil aj na hlbšie posolstvo o pominuteľnosti, ktoré však predstavil ako výborný rozprávač cez dialógy aj komentáre a najmä skvelý kontakt a prácu s publikom. Napriek tomu v použití gesta bol veľmi disciplinovaný. Občas sa žiadala zmena temporytmu a až priveľmi zdôrazňoval priamu reč, ale dialógy v mušej reči nás veľmi potešili.

MOMENTKY

Z REFLEXIE

I. KATEGÓRIE

Text: Júlka Oreská
Foto: Michal Lašut

Prvá kategória tento rok prekvapila svojou vyspelosťou a schopnosťou interpretovať zvolené texty. Svoje prednesy na javisku predstavili žiaci a žiačky 2. až 4. ročníka základných škôl a aj napriek tomu, že šlo o najmladšiu vekovú kategóriu, bolo sa na čo pozerieť. Porotu 1. kategórie tvorili Ingrid Zahorecová, Eva Pršová a Jana Mikiťková ako predsedníčka.

I.Z.: PRI PRVEJ KATEGÓRII/ HOVORÍME O DETSKEJ RECITÁCI, NEJDE EŠTE O PREDNES, NO UŽ AJ TU SME VIDELI PRVÉ POKUSY O VYJADRENIE VLASTNÉHO NÁZORU. TO JE VEĽMI DOBRÉ, TOTO ZÁROVEŇ VYTVÁRA TAKÉ PODHUBIE PRE PRECHOD DO VYŠŠEJ KATEGÓRIE K PREDNESU.

J.M.: DAJTE S/ TÚ PAUZU PRED TÝM NEŽ SA POKLONÍTE. NEUTEKAJTE NÁM Z TOHO JAVISKA.

I.Z.: UŽÍVAJTE S/ TO TAM!

Porota: NA TOM PÓDIU STE VŠETCI VYZERALI TAKÍ VEĽKÍ!

E.P.: AKO STE SA CÍTILI V TÝCH KOSTÝMOCH?

Recitátorstvo: DOBRE! NORMÁLNE!

E.P.: ÁNO? LEBO S TAKÝM HNEVOM STE TO ODHADZOVALI...

Recitátorka: TO SME TAK MALI.

J.M.: NO VIDÍTE, TAK TO JE DOBRÉ, KEĎ VÁS MY DOSPELÍ OBLIEKAME A ŠNURUJEME.

E.P.: MÁŠ TAKÚ BABKU, KTORÁ BY PRE TEBA UROBILA VŠETKO?

Recitátorka: NIE.

Recitátorka: JA SOM SA VÁS STRAŠNE BÁLA, LEBO NA KRAJSKOM KOLE SA VŠETCI SMIALI A VY STE SA TVÁRILI TAK VÁŽNE.

MOMENTKY Z REFLEXIE I. KATEGÓRIE

„SVET JE VÁZA A TY KVET.“

HODNOTENIE RECITÁTOROV POÉZIE V I. KATEGÓRII

Text: Ingrid Zachoreciová, lektorka
Foto: Michal Lašut

„Svet je váza a ty kvet.“

Myšlienka, ktorá mi utkvela v pamäti po doznení prednesov v I. kategórii.

Na Kubínskome javisku sa včera predstavili naši najmladší recitátori a v kategórii poézie priniesli veľmi svieži vánok, ktorý má šancu zosiť a byť poriadnym vetrom v budúcnosti, len aby sa dostatočne vedeli vymaniť zo vzorcov uniformity, ktoré sú na detskú dušu šité, presne tak, ako to na pódiu na nich šila Vanesa H. v réžii Judity S.

Poézia priniesla dve línie prednesov, tie ktoré ctili príbehovosť, vychádzali z prirodzenej detskej hravosti a interpretujú cez príbeh odkrývali obraz ich detského sveta. Na druhej strane to boli interpretácie vlastných pocitov, túžob, ba až filozofia nášho bytia a otázok ako tu existovať, slobodne vyjadrovať svoje názory, postoje, to všetko sa podarilo mladým recitátorom poézie načrtnúť v ich prednesoch. Síla ich osobností, premyslene vystavané prednesy, ale aj hra, ľahkosť, s akou uchopili svoje predlohy, bola veľmi prítomná.

Aj takto by som mohla parafrázovať začiatok prednesového maratónu v podaní našich najmladších: darilo sa im to, prekvapili a zaujali.

Následne sme v našom lektorskom tíme odčítali takto ich interpretácie:

Vanesa Hlaváčová, Ján Navrátil: *Dobré ráno pramiénok* – talentovaná interpretka sa predstavila s veľmi dobre premysleným a vybudovaným prednesom. Hravo a originálne pracovala s rytmom, emóciami s náladou a energicky otvorila prehliadku. Zmeny nálady tém v básni pekne gradovala a udržala báseň ako celok. Priniesla pozitívnu energiu a výborne otvorila prehliadku.

Klára Kolerová, Lubomír Feldek:

Rozprávka o veľkom hlade – predstavila sa energická a talentovaná recitátorka, ktorá veľmi logicky, presne interpretovala predlohu, vytvorila príjemnú atmosféru, napriek trochu tichšej práci s hlasom. Ponúkla zaujímavú výpoveď tejto známej predlohy a svoj prednes postavila na postavu babky, ktorá svojho vnuka tak miluje, že mu dá všetko na svete. Napriek tomu neskĺzla do prehrávania, celý čas si udržala nadhľad nad dejom a priniesla zaujímavý, iný pohľad na túto postavu. Pekne udržala príbeh, záver vypointovala a na javisku zanechala príjemnú energiu.

Salína Plomská, Thomas Stearns El'ot:

Stará mačka Matróna – veľmi zaujímavá a objavná dramaturgia, ktorú recitátorka priniesla do tejto kategórie. Obraz mačky Ulievačky presne a detailne vykreslila. Na javisku celý čas s veľkým nasadením a úžasnou energiou o nej rozprávala, a zároveň si s ľahkosťou budovala v sále atmosféru, pekne pracovala s tempo-rytmom. Možno miestami mohlo nastať zvolnenie a odstup od deja, aby neprešla do krčovitých intonácií. Na javisku pôsobila kultúrovane, príjemne a kostým bol tiež vhodným doplnením prednesu. Vnímali sme recitátorku ako veľmi dobrú pozorovateľku a rozprávačku, ktorá vie vykresľovať charakter postáv, drží líniu dejovosti, udržiava diváka v napätí a výborne graduje dej.

Amélia Nunvářová, Valentín Ševčík:

Úsmev – ďalší zo série pútavých prednesov, báseň o tom, ako sa rodí úsmev. V tejto kategórii sa komplikovanejšie vytvára výborný prednes z lyriky, emócie sú ťažšie interpretovateľné, ale v tomto prípade to vyšlo presne. Predstavila sa nám vnímavá, talentovaná recitátorka, ktorá premyslene a presne pracovala s výrazom tváre, cez vonkajšiu mimiku prechádzali jej emócie na publikum. A v pokojnom tempe sa jej darilo udržať si komornú atmosféru vo veľkej sále, zároveň nenásilne vťahovať poslucháča do svojho sveta a zanechať hlbokú stopu svojho prednesu.

Soňa Kormaňáková, Elena Čepčeková, Krista Bendová: *Obláčná rozprávka /montáž/* recitátorka sa predstavila so zaujímavou dramaturgiou dvoch básní, príbeh dvoch kamarátov, medzi ktorými došlo ku konfliktu. Skoro ako z reálneho sveta detí, keď tvrdohlavosť dostane zelenú. Na javisku vytvorila ucelený príbeh, ktorý gradoval, bol podaný na jeden dych, s veľkým nasadením a presnou interpretáciou. Emocionálne doladené aj kostýmom, ako keď na javisko pripláva obláčik. Veľmi dobre pracovala aj s veršovým presahom, čím s ľahkosťou prechádzala po myšlienke a logike textu.

Sebastián Páleš, Marcel Páleš:

Moja mačka mňauká – v tomto podaní odznela zaujímavá snová predstava, čo by bolo, keby mal interpret mačku, bol to vlastne interpretácia jeho túžby. Bol pozorovateľom mačky, predstavoval si, kde všade je, čo robí, interpretačne to veľmi dobre zvládol. V jeho podaní bol veľmi dobrý nadhľad a bol len pozorovateľom celého diania, divákovi ponúkol možnosť prežívať vlastný sen spolu s ním. Bol autentický, sugestívny a celý čas udržal atmosféru vo veľkej sále.

Gabriel Jesenský, František Hrubín:

Začarovaný les – v tomto prednese sa predstavil veľmi kultivovaný, hlbavý recitátor, ktorý vie pracovať s filozofiou a múdrosťou textu. Zaujal kvalitnou dramaturgiou a veľmi premyslene vytváral atmosféru. Pekne pracoval s refrénom predlohy, trefne a s nadhľadom charakterizoval jednotlivé postavy. Išiel po logike textu

a veľmi presne s citom pre mieru gradoval dej.

Viktória Maťašovská, Jozef Mokoš:

Narodenie dieťaťa – prednes veľmi kultivovaný a hlavne ako ušitý na mieru recitátorky, priniesla na javisko myšlienky, ktoré možno nemávajú deti v jej veku, a predsa... Veľmi presvedčivo povedala, ako je to, keď prichádzame na svet. Recitátorka presne pracovala s dôrazom, temporytmom, gradáciou, a pritom bola nevťieravá a nechala myšlienky plynúť s ľahkosťou. Vedela vytvoriť komornú atmosféru, pričom udržala vnútorné napätie témy. Tento prednes bol veľmi peknou bodkou za celým úvodným dňom a zároveň výzvou pre 2. kategóriu.

I. kategóriu poézie možno zhrnúť ako veľmi úspešnú, dramaturgia bola zvolená vhodne, primerane veku, osobnostne aj tematicky. Výkony boli vcelku veľmi dobré a vyrovnané.

Možno sme nezaregistrovali výrazný individuálny prednes v tejto, ale je tu prísľub talentov a recitátorských osobností, čo je veľmi pozitívne.

Za výrazné stvárnenie atmosféry na javisku a zážitok z prednesov určite patrí poďakovanie aj režisérke programu Judite Sadílekovej. Opäť priniesla metaforu, ktorá evokuje, núti premýšľať a naši najmladší vďaka tejto réžii mohli objavovať samých seba, vystúpili z uniformity, priniesli svoj názor, postoj a zanechali nezmazateľnú stopu prvého dňa.

PÝTAME SA RECITÁTORSTVA

Text: Júlka Oreská
Foto: Michal Lašut

Prvá časť recitátoriek a recitátorov prvej kategórie sa vo svojich zvolených textoch často dotýkala témy chcenia. Toto chcem či toto nechcem, bol pomerne výrazný leitmotív utorkového rána. Pre recitátorky a recitátora som si preto vybrala zdanlivo jednoduchú otázku:

Ak by si mal/a dnes narodeniny, aký darček by si si prial/a?

Táto otázka na telo ich najprv trochu potrápila, no všetci si s ňou napokon duchapľne poradili.

HMMM... AS/ ELEKTRICKÚ ZUBNÚ KEFKU.

Anna Babničová, Partizánske

NOVÉ FUTBALOVÉ KOPAČKY!

Filip Freissl, Liptovský Mikuláš

JA BY SOM S/ ŽELALA NA NARODENINY ŠKREČKA. VOLAL BY SA BOBI.

Vanesa Hlaváčová, Sĺopná

JA BY SOM S/ ŽELALA MORČA. DALA BY SOM MU

MENO S/Š/ENKA.

Alžbeta Tokošová, Senica

JA BY SOM S/ NA NARODENINY PROS/LA MYŠ. TAKÚ BIELU MYŠKU. VOLALA BY SOM JU MIŠKA.

Nina Poprádiová, Divín

HM, NO NEVIEM. MAČIATKO. CHCELA BY SOM, ABY BOLO BIELE. VOLALO BY SA ZOJA.

Salína Polomská, Mojzesovo

NA NARODKY BY SOM S/ PRIALA TAKÉHO MALÉHO AXOLOTLA.

Klára Kollárová, Stupava

JA BY SOM S/ ŽELALA NA NARODENINY AS/ VÄČŠ/U KLIETKU PRE MÔJHO ZAJACA. MÁ TRI ROKY A VOLÁ SA MUCO.

Amélia Nunvařová, Majcichov

PÝTAME SA RECITÁTORSTVA

Text: Júlka Oreská
Foto: Michal Lašut

Druhý blok prednesov I. kategórie sa tematicky najviac dotýkal vzťahov medzi rodičmi a ich deťmi. Samozrejme, nie všetky texty hovorili o tejto téme, no ak by sme mali vybrať jedného spoločného menovateľa, vyšli by nám práve tieto rodičovsko-potomkovské vzťahy, ktoré sú najmä počas dospievania veľmi komplikované.

Našich recitátorov a recitátoriek sme sa preto pýtali:
Aký je váš najkrajší zážitok s rodičmi?

AS/ KEĎ SME LETELI LIETADLOM NA CYPRUS. TO BOL PRE MŇA ZÁŽITOK.

Omar Adnan Méheš, Michalovce

MÔJ NAJLEPŠÍ/ ZÁŽITOK BOL, KEĎ SME IŠLI NA DOVOLENKU AUTOBUSOM DO BULHARSKA.

Sebastián Páleš, Banská Bystrica

MÔJ NAJKRAJŠÍ/ ZÁŽITOK BOL AS/ VTEDY, KEĎ SME SPOLU BOLI NA DOVOLENKE A POZERALI SME FILM.

Dorota Kolibárová, Poprad

JA MÁM VEĽA ZÁŽITKOV S RODIČMI, ALE NAJRADŠEJ MÁM, KEĎ IDEME SPOLU NA NEJAKÝ DLHŠÍ VÝLET. JE TO TAKÉ OZVLÁŠTNENIE A SME SPOLU.

Stela Jančovičová, Bratislava

MÔJ NAJLEPŠÍ/ ZÁŽITOK JE, KEĎ SME BOLI VŠETCI PIATI V POĽSKU NA KÚPALISKU.

Soňa Kormaňáková, Lokca

HEH, MÔJ NAJLEPŠÍ/ ZÁŽITOK S NIMI JE, KEĎ SOM BOLA MALÁ A SPIEVALA SOM PRE NICH NA ZÁHRADE. ALEBO KEĎ SÚ PRÁZDNINY A IDEME NA DOVOLENKU.

Mariana Šmidáková, Nitra

JE ICH VEĽA, ALE NAJLEPŠÍ/ JE AS/, KEĎ SME BOLI V SLOVENSKOM RAJI A PREŠLI SME HO CELÝ.

Gabriel Jesenský, Košice

BOLO TO VČERA, KEĎ SOM CESTOVALA DO DOLNÉHO KUBÍNA. MÁM TROCH BRATOV A TERAZ SOM BOLA KONEČNE SAMA S RODIČMI.

Viktória Matašová, Gíraltovce

TRIČKO DŇA

Text a Foto: Julka Oreská

1

Toto tričko je nepochybne známe všetkému účastníctvu 70. ročníka Hviezdoslavovho Kubína. Domov si ho odniesli všetky zúčastnené a zúčastnení – niektorí z nich sa rozhodli pripomenúť si toto jubileum súťaže tým, že si tričko doniesli aj na tento ročník.

Autorom vizuálnej identity bol Jaroslav Dvorský a jeho dielo môžete nájsť takto zvečnené na textíliách. V tričku som pristihla Jožu, nášho dvorného zvukára.

V módnom okienku som sa rozhodla pokračovať aj počas 71. ročníka Hviezdoslavovho Kubína. To znamená, že som si tento priestor vyprosila od šéfredaktora. Tento rok som sa rozhodla zamerať na zaujímavé či inak ikonické tričká, ktoré sa objavujú počas trvania festivalu. V utorok 16. júna sa mi podarilo vystopovať tieto tri:

Tretie ikonické tričko včera predviedol Dušan z festivalového denníka. Všetkým text/lným čitateľom prináša jednoduché, no o to dôležitejšie posolstvo – nebuď hejter. Teda jedine, ak by ste sa stotožňovali s homo neanderthalensis.

3

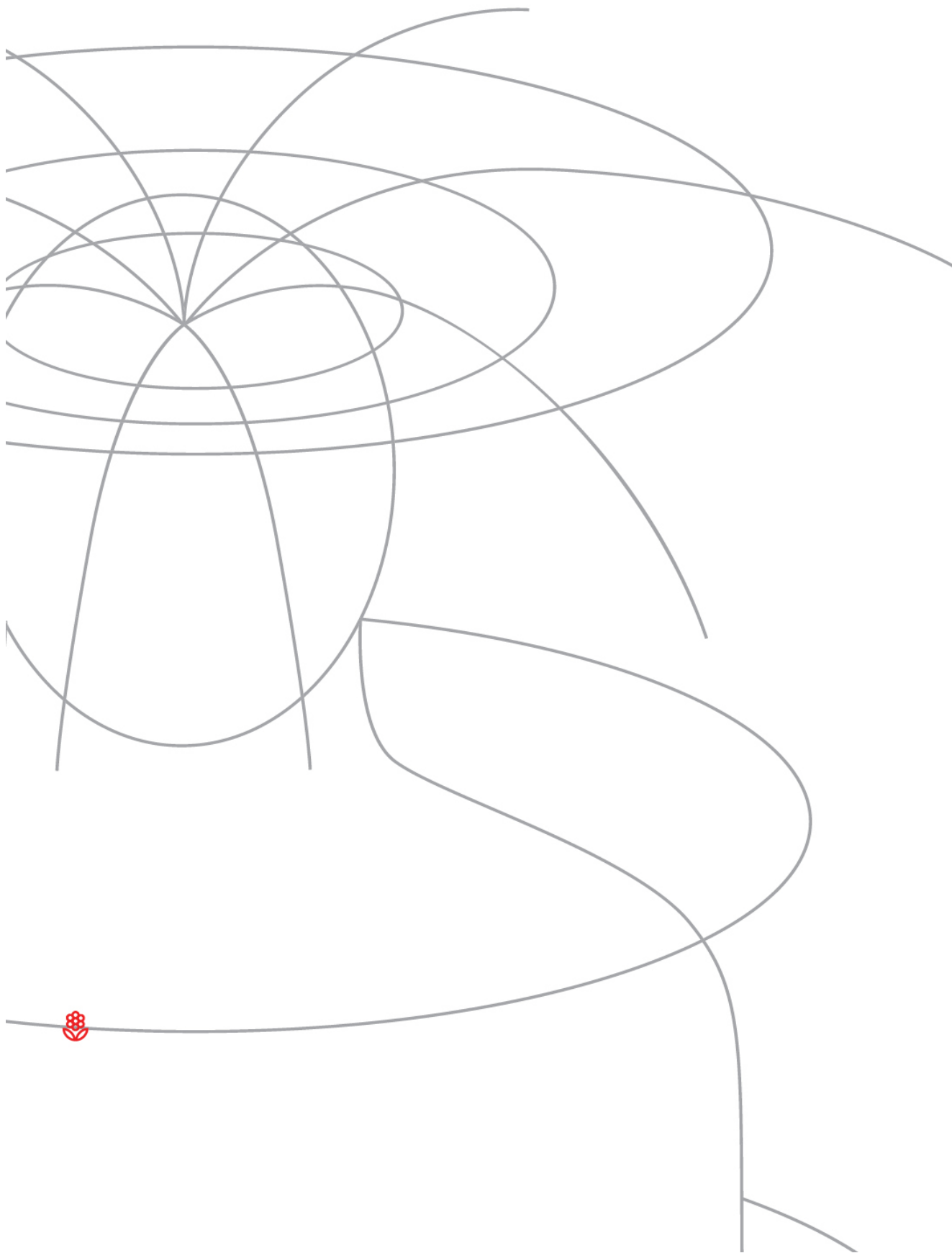
V tomto tričku sa včera prechádzal Alfréd z festivalového denníka. Ručne vyrobený bat/kovaný textíl má pre neho aj veľkú sentimentálnu hodnotu – vytvoril ho pre neho jeho kamarát počas art terapie.

2

BASTRIGULY

Rondo je rande s vojnou... Taký
ten život za drôteným plotom
aj s trhlínami pre krvavé maky.
Sme ešte tu, no kde budeme potom?
Jarko

DDS BASTRIGULY, ZŠ A ZUŠ NOVÉ ZÁMKY R. ROMANYŠYN, A. LESIV, J.ŠTRASSER, D. JANEBOVÁ

– RONDO

RÉŽIA: ANETTA PETERNAI

Text: Dušan Jablonský
Foto: Michal Lašut

Prečo ste si vybrali práve tému vojny?

Túto predlohu máme už veľmi dávno. Dlho som ju nechávala ležať práve preto, že tejto témy je všade okolo nás veľmi veľa. Ale ono sa to nekončí, jednoducho to stále ide, ide, tie konflikty stále pokračujú. Tak som si kvôli tomu povedala, že aspoň my si dáme v sebe takú bodku.

Ako deti, ktoré máte v súbore, vnímajú túto problematiku? Dokážu to precítiť, pochopiť?

Veľmi ťažko. Práve preto som dlho odolávala, nechcela som deti zatahovať do takýchto ťažkých tém. Im sú bližšie, teda najmä babám, vzťahové témy. Ale uistila som sa v tom, že vzhľadom na to, že do kolektívov prichádzajú deti z prostredia poznačeného vojnovými konfliktmi, konkrétne z Ukrajiny, zasahuje to aj naše deti. Či už v dobrom alebo zlom, každý si utvorí svoj vlastný názor.

Využívali ste pri práci pre lepšie priblíženie problematiky, lepšie precítenie a pochopenie témy nejaké ukážky z vojnovnej literatúry, filmové dokumenty a podobne?

Áno, veľmi dlho sme „baštrigovali“ s touto témou a v podstate celý rok sme hľadali obrovské množstvo variácií tejto témy v literatúre i filme a stále sa nám odkrývali nové veci. Využívali sme archívne materiály, filmové dokumenty o predošliach vojnách, o súčasných vojnách. Pracovali sme na príprave dlho. A ešte stále si dovoľm povedať, že to nie je uzavretá kapitola.

Vidíte na svojich deťoch, že by sa ich pohľady na túto problematiku počas práce na inscenácii nejako menili?

Jednoznačne áno. Tak ako sa kryštalizuje, polarizuje spoločnosť pri tejto problematike, tak isto to presakuje aj medzi deťmi. To znamená, že nie všetko je za, nie všetko je proti a ony si v tom hľadajú svoju vlastnú cestu a vlastný postoj k tejto téme.

DDS BASTRIGULY – RONDO

CHCEL ŽIŤ V RONDE

Text: Matej Moško
Foto: Michal Lašut

Koláž textov rôznych autorov, rôznych tém a rôznych literárnych druhov je vždy veľkou výzvou – literárnou, dramaturgickou, rytmickou. Detský divadelný súbor Bastriguly sa postavil pred takúto výzvu, keď si do jedného divadelného predstavenia vybral prozaické texty z diela *Vojna*, ktorá zmenila Rondo, piesňovú poéziu Jána Štrassera a báseň Dany Janebovej.

Keď hľadám tému či spoločný pocit, ktorý vo mne úryvky vyvolávajú, nachádzam kontrast medzi túžbou tvoriť či rásť a nepriazňou spoločenskej situácie. Aj mladí divadelníci postavili svoje dielo na kontrastoch medzi vytváranými vizuálnymi symbolmi a slovami, ktoré na javisku hovoria. Pomocou mäkkého kusu pletiva, ktoré sa medzi účinkujúcimi prepletá, vznikajú zaujímavé abstraktné obrazy ohrozenia, útľaku, odlúčenia, obmedzenia či väznenia. Tieto obrazy sú už od začiatku v kontraste k idylickému svetu nezvyčajného mesta Rondo. Už od začiatku sú mená rastlín a kvetov vyslovované s obavou či odporom. Keď prídu pasáže o vojne a z pletiva sa stane už nie abstraktný pocit, ale veľmi konkrétny tank, nikoho to neprekvapí. Rondo je v inscenácii nepravým miestom od úplného začiatku až do konca.

HODNOTENIE POROTY

PREČO BY NIEKTO

Text inscenácie sa vyvíja od idylického malého mestečka k vojnu ničenej krajine kvetov. Vizuálne obrazy a konanie však zostávajú po celý čas v podobných výpovediach – svet je nepravé miesto. Kvôli chýbajúcej gradácii a vnútornej spojitosti medzi obrazmi pôsobia bohužiaľ jednotlivé mizanscény ako mechanicky naskladané vedľa seba a divák stráca túžbu rozkódovať každú z nich. Aj keď nesú významy, postupne už neviem, aké.

Verím, že detskí účinkujúci rozumejú dielu, ktoré hrajú. Prednášajú s vnútorným zaujatím a na javisku vedome tvoria. Občas ale diváci nerozumejú im. Kľúčové slová zanikajú v nedostatočnej artikulácii či hlasitosti.

Vizuálne pôsobivejšie inscenácii Rondo nechýba veľa. Možno len nájsť dôvod, prečo by niekto v Ronde chcel žiť. Aj pred vojnou.

RUKY V POHYBE - AUTORI PÍŠU O SVOJOM PÍSANÍ

Poetka a vydavateľka Ivana Komanická (1973) nám poodhaľuje svoje prvé stretnutia s básňami z pripravovanej básnickej zbierky *Lísty Stunderovi*. Pri jej čítaní mám pocit, že ak nadviažeme kontakt spojený s citom, môže preklenúť život ľudských jedincov či dokonca storočí.

ZAČÍNA SA TO PODOBAŤ NA ZVYK, MONSIEUR,
TO VSTÁVANIE TESNE PRED BRIEŽDENÍM.

PRENESIEM DO HALY STOLIČKU,
ABY SOM MALA VÝHLAD DO ZÁHRADY.

PRUHOVANÚ LÁTKU SOM PRINIESLA Z KODANE,
OD JEDNÉHO STARÉHO PÁRU, PÁRU, KTORÝ SPOLU NEZOSTAROL.

VČERA SME KONEČNE ZAVESILI TLAČE Z FLORA DANICA,
PO ROKU A POL!

ŽIADA SA MI POVEDAŤ, AJ KEĎ V ČASE
KEĎ SOM ICH V KODANI KUPOVALA SOM TO NETUŠILA

ŽE PRÁVE TÁTO ENCYKLOPÉDIA,
KTORÁ PUTOVALA DO NAJVZDIALENEJŠÍCH MIEST DÁNSKA

NA FARY A DO ŠKÔL
JE TÝM SKUTOČNÝM DIEŤAŤOM OSVIETENSTVA.

NIEKTORÉ DRUHY RASTÚ DODNES
V ZÁHRADÁCH KRÁLOVSKEJ KNIŽNICE, TRIEZVEJ A SKROMNEJ.

ZAVESILI SME ICH VEDĽA OKNA DO ZÁHRADY
A JA PREMÝŠĽAM, PREČO JE TAM VŽDY TU.

ODTERAZ S/ KAŽDÉ RÁNO UVARÍM JAZMÍNOVÝ ČAJ,
KTORÝ SOM PILA, KEĎ SOM VÁS NAVŠTÍVILA

A POTOM PO NÁVRATE DOMOV DAROVALA SVOJMU DRUHOVI.
ROZHODLA SOM SA HO NAZÝVAŤ DRUHOM, SPOLOČNÍKOM,

MUŽA, KTORÝ SA SO MNOU NEOŽENIL
ALE PO REVOLÚCI/ SO MNOU PRECESTOVAL EURÓPSKE ZÁHRADY

A RAZ, KEĎ ZA MNOU PRIŠIEL LOĎOU
SA NA CESTE SPRIATELIL S MALÝM CHLAPCOM.

VYTIAHNEM Z PRIEČINKA PÍSACEJ KOMODY ŠÁLKU,
ČO SOM TIEŽ KÚPILA V KODANI A ULOŽILA JU TAM TAK,

AKO SOM TO VIDELA NA PÍSACEJ KOMODE
NIEKOHU SLÁVNEHO - ANDERSENA ALEBO KIERKEGAARDA.

KÝM S/ SADNEM K RAŇAJKÁM, JE UŽ VIDNO.
RAŇAJKUJEM SAMA.

Listy Stunderovi som začala písať, keď som pripravila výstavu klasicistického maliara Johanna Jakuba Stundera (1759-1811), ktorý prišiel v období francúzskej revolúcie na naše územie z Dánska a portrétoval dobovú intelektuálnu elitu, medzi ňou aj ženy. Cestovala som do Kodane, aby som si pozrela jeho autoportrét. Stunder sa mi prihovril milým, zdvorilým a láskavým spôsobom, potrebujem na to tri slová, ale v dobovom jazyku je to jedno – bol sladký. Videla som ho všade, nižšieho vzrastu, s takým tanečným krokom, ako dáva prepitné kočišovi. Ako prichádza večer domov z ciest. Pýtala som sa samej seba, prečo o ňom nikto nenatočí film? Jeho priateľ, ktorého portrétoval, básnik Ferenc Kazinczy sľúbil, že napíše jeho životopis, ale neurobil to. Memoáre boli v tom čase na vzostupe so svojim autentickým výrazom myšlienok, rozhovorov, čítania a spomienok. Ale čo som si s tým mala počať ja dnes? A čo to znamená prevziať na seba porušený sľub niekoho iného? Hádám to súviselo s literárnou

tradíciou u nás, ktorú som tak veľmi túžila objaviť. Alebo s niečím iným? Napríklad so žánrom korešpondencie. Vždy som túžila písať listy, ale žáner korešpondencie po roku 1989 dramaticky upadol. Ako darček som deťom priniesla z Kodane brko, ktorým som pol roka na to, keď už bola výstava pripravená, napísala Stunderovi v jeden zimný večer list. A veľmi rýchlo ďalší a ďalší. Neskôr som uvažovala, že by som tieto listy mohla vydať ako výber z korešpondencie. Vtedy som sa rozhodla, že je to poézia. Až pri poslednom liste som zistila, že som sa situovala do portretovanej kozmopolitky po revolúcii 1789, ale aj 1989, keď som bola mladou ženou a cestovala som so svojím priateľom prvýkrát po Západnej Európe. V Listoch sa zjavuje malá narácia, reflexia predchádzajúceho dňa, nová forma intimity, ale hlavne "Druhý" ako "Druh", ktorý je najdôležitejším revolučným výdobytkom.

RUKY V POHYBE - AUTORI PÍŠU O SVOJOM PÍSANÍ

NEKONDEZOVANÝ CHROMOZÓM

Keď umieračik chaoticky zvoní,
aj piesok z presýpacích hodín prevráti.
Kvet opúšťajú pozostatky voní
v svadobných šatách krvavých.

Jarko

NEKONDENZOVANÝ CHROMOZÓM, ZUŠ JOZEFA ROSINSKÉHO, NITRA

OĽGA GLUŠTÍKOVÁ,
FILIP NÉMETH (MONTÁŽ)

– MY HOUSE IS BURNING

RÉŽIA: KRISTÍNA ŠIMKOVÁ, KOLEKTÍV

Text: Alfréd Tóth
Foto: Michal Lašut

Moju prvú otázku mi vsugerovala pred chvíľou gratulujúca dáma. Koľko verzií malo vaše divadlo poézie?

Toto je tretia verzia.

Ako prebiehal tento pôrod predstavenia? Bol to samostatné pôrody alebo jeden zdĺhavý?

Jedna verzia je stále prítomná na začiatku, len sa to obmieňalo trochu, niektoré veci sa zmenili, ale nie je to diametrálne odlišná tretia verzia. Možno niektoré scény sú kratšie, iné dlhšie. Mám pocit, že je to prečistené.

Pamätám si vaše predstavenie z minulého roka. Pracovali ste s básňami Richard L. Kramára. Vtedy ste pracovali s vodou. V dnešnom predstavení sme mohli vidieť prácu s pôdou, ohňom, jedlom trávou a pod. Ako pripravuješ svojich hercov, či sa dá ísť ešte do väčších extrémov?

Podľa mňa sa dá, ale, neviem, asi sa dá. Mám pocit, že sa dá. My sme také extrémistky, teda ja som extrémistka, ale snažím sa to nerobiť prvoplánovo. Aj toto predstavenie vznikalo s cieľom vrátiť sa k prapôvodu. Preto

sme vychádzali z básní, ktoré v predstavení nezaznejú, ale sú tam obrazovo pretransformované na základe tej pôdy a vody.

Čo bolo impulzom a spúšťačom tvorby inscenácie?

Asi vnímame, že téma klimatickej krízy a príroda medzi ľuďmi je na poslednom mieste. Možno to bude znieť trochu ako klišé, že na prírodu sa zabúda, ale ono je to naozaj tak. Napríklad, keď sa táto téma rieši v politike, mám pocit, že to nie je spoločenská téma. Vnímam ju však ako aktuálnu tému a malo by sa s ňou pracovať. Naviem, stále mi to pripadá dôležité, aj keď je to stokrát omieľané.

Čo by si rada odkázala básnikom, s ktorých veršami ste pracovali?

Tie básne sú krásne, dojímavé... Rozmýšľam, čo povedať, aby to neznelo ako klišé či prvoplánovo, ale asi by som len povedala, že ma vždy dojímali, keď som ich čítala. Chceli sme z nich vytiahnuť tú klimatickú zmenu, apokalypsu, že sa rútime niekam a ľudia to možno nevnímajú alebo vnímajú, ale nič s tým nerobia.

NEKONDENZOVANÝ CHROMOZÓM, ZUŠ JOZEFA ROSINSKÉHO, NITRA OL'GA GLUŠTÍKOVÁ, FILIP NÉMETH (MONTÁŽ): MY HOUSE IS BURNING

Text: Karol Horváth
Foto: Michal Lašut

Montáž z poézie Ol'gy Gluštíkovovej (Severské mýty) a Filipa Németha (Žitava) v podaní divadla Nekondenzovaný chromozóm mi položila dve zásadné otázky.

Prvá je existenciálna:

Ak môj život vykazuje neklamné znaky kruhového pohybu, pretože sa znova a znova, po množstve vynaloženého úsilia (fyzického aj psychického) ocitám na stále tom istom mieste, je to skutočný začarovaný kruh alebo iba ja nemám schopnosť alebo chuť a vôľu rozoznať, že chyba nie je v dôvodoch a realizácii mojej verzie pohybu, ale v mojej interpretácii? Alebo jednoduchšie – je ten kruh začarovaný alebo nie je? Snažíme sa ovládnuť prírodu (presnejšie prírodné v nás) tým, že ju najskôr využívame, s čoraz menšou úctou ju (a hlavne seba) exploatujeme, navliekame na seba kožuchy, aby sme sa následne tvárili, že sa k nej (hlavne k sebe) vraciame a za znepokojivého zvuku industriálu a noise robíme trápne gestá imitujúce návrat k prírode (hlavne k sebe), o ktorých sami seba presvedčíme, že sú rituálne? A medzitým píšeme nečitateľné odkazy o tom, akí sme z toho všetkého zúfalí a vydesení a nešťastní a...

Druhá je čisto osobná:

Aký je kvet mojej mamy?
Môžem iba súhlasiť – môj (náš) dom je vyhorený. Tak dlho som (sme) od neho utekalí, že keď som (sme) pochopil, kde som doma a že sa chcem vrátiť, už nebolo kam.

Všetko to však má jeden, ale nezanedbateľný problém. Ak chcem inscenovať neistotu, hľadanie, prítomnosť fatálnych trecích plôch, takých veľkých a silných, že nevyhnutne ústia do nepokoja a chaosu, kde by mal mať vo finálnej podobe spomínaný nepokoj a chaos miesto? Na javisku alebo v mysli diváka? Divadlo je náročná a štruktúrovaná (pozor na toto slovo, je mimoriadne dôležitá) ľudská činnosť. Je to veľmi komplikovaná správa, ktorú ku mne vysielajú tvorcovia a ktorú ja musím najskôr dekodovať, aby som ju následne mohol pochopiť a zaujať k nej primerane komplikovaný postoj. Takže ak chcem ako tvorca komunikovať napríklad o chaose, chaos by mal byť až na samotnom konci komunikačného reťazca, nie vo všetkých jeho zložkách. Z vídeného na mňa priam kričalo, že „Nekondenzované chromozómy“ chcú robiť divadlo poézie expresívne, úprimne a po novom. Ale zatiaľ bolo oveľa viacej nariadeného ako povedaného. Použitý spôsob komunikácie zatiaľ narazil na limity, vyplývajúce... Presnú odpoveď nepoznám, ale típol by som si vek, nedostatok skúseností, túžba presahujúca možnosti... Schválne píšem „zatiaľ“, pretože prítomnosť talentu bola evidentná. A všetko ostatné vyrieši čas a spoločná práca. Kvety mojej mamy boli muškáty.

HODNOTENIE POROTY

OZNAMY, INZERÁTY A INÉ

BÁSNIK PONÚKA

Predám dve verše za cenu jedného
Značka: Avantgarda

RADOSTNÁ NOVINA

Na známosť sa dáva, že Silvia a Michal
sú už konečne svoji. Na ich počesť zložil
bard tieto nesmrteľné verše:

Keď poznali sa
Klasy boli zelené
A keď už svoji boli
Polia zlatom oplývali
Nech sa už len žne

MILICA JE LÚCKE

V ktorej možnosti je uvedené správne vyčísované
sloveso *žať* v 1. osobe singuláru prítomného času
v oznamovacom spôsobe?

- a) žaje
- b) žal
- c) žni
- d) žnem

SVITÁ NA SVETLE ČASY

Dovoľujeme si vám oznámiť, že Vanesu H.
a Šímona B. čaká veľký a slávnostný akt života.
Vstúp do zväzku manželského.

Miesto a čas: Spýtajte sa nevesty

IDENTIFIKUJTE VŠETKY KALKY V MIKROPRÍBEHU

Mladý švárný mládenec, jeho meno bolo Cúc, sa sám cítil, tak si vzal sprchu a bol s tým v pohode. Do veľkej miery totiž závisí od toho, či je k dispozícii vaňa alebo sprchový kút. Chvíľu nato nájde, že mu zmizne zbraň. Nemôže si okolo toho obmotať hlavu.

Povie si: „Je to to, čo to je.“

JEDNOU VETOU - AUTOCHARAKTERISTIKY

Text: Jarko Broz
Foto: Michal Lašut

I. KATEGÓRIA POÉZIA

Gabriel Jesenský

SOM ČITATEĽ, LEZEC A MILOVNÍK MATEMATIKY,
KTORÝ VEĽMI RÁD SÚŤAŽÍ.

Salína Polomská

SOM SALINKA, MÁM OSEM ROKOV A MILUJEM
KRESLIŤ, SPIEVAŤ, TANCOVAŤ A ROBIŤ MLYNSKÉ
KOLÁ – KÝM SA MI Z TOHO NEZATOČÍ HLAVA!

Nikolas Vislocký

MULAT V ZAČÍNAJÚCEJ PUBERTE MILUJÚCI
HUSLE, FLORBALKU A SVOJU RODINU.

Sebastián Páleš

NEVINNÝ BEŤÁR Z MESTA POD URPÍNOM S LÁSKOU
K ČIERNOBIELYM KLÁVESOM, ŠANTIACIM ŠTET-
COM, FLORBALOVEJ DERAVEJ LOPTIČKE, ŠA-
CHOVÝM PARTIÁM A SNÍVAJÚCI O HARMONICKY
MŇAUKAJÚCEJ MAČKE.

Amélia Nunvářová

SOM NAJMLADŠIA Z TROCH BLONĎATÝCH
SESTIER A DO VIENKA SOM DOSTALA VŠELIČO
– HRÁM NA FLAUTU, TANCUJEM, SPIEVAM
A RECITUJEM – NAJRADŠEJ PRE MOJU RODINU.

Viktória Maťašová

SOM TRETIAČKA, KTORÁ MÁ RADA SLOVO, UME-
NIE, HUDBU, KLAVÍR, MAĽOVANIE, RADA SPIEVAM
A TANCUJEM A KEBY SOM S/ MALA VYBRAŤ
MENO, NAZVALA BY SOM SA RADOSŤ, PRETOŽE
TÚ PREŽÍVAM VO SVOJEJ KAŽDODENNOSTI
A VŠEDNOSTI ZO VŠETKÉHO PREŽITÉHO.

I. KATEGÓRIA PRÓZA

Alžbeta Tokošová

ŠIALENÁ SOM KARMAŇOLA,
STÁLE ROBÍM MLYNSKÉ KOLÁ.

Anna Babničová

VESELÉ SOM DIEVČA MILUJÚCE VŠETKY
BOŽIE STVORENIA.

Stela Jančovičová

KEBY SOM MOHLA, CELÝ DEŇ BY SOM ČÍTALA,
CHVÍĽKU BY SOM ODDYCHOVALA A POPRITOM
VŠETKOM S/ POSPEVOVALA.

Dorota Kolibárová

SOM HRAVÁ, KAMARÁTSKA, ČÍTAM KNIHY A RADA
CHODÍM NA LITERÁRNO-DRAMATICKÝ ODBOR.

Marianna Šmidáková

SOM TAKÝ VŠESTRANNÝ TVOR Z NITRY, VENUJEM
SA UMELECKEJ DRAMATIKE, KLAVÍRU, SPEVU, TAN-
CU A SOM CTIŽIADOSTIVÁ A DOBROSŤDEČNÁ.

Omar Adnan Méheš

SOM NE/OBYČAJNÝ CHLAPEC, KTORÝ VEĽMI RÁD
RECITUJE, MÁM RÁD SLOVO AKO TAKÉ, KTO-
RÉ PODĽA MŇA RAZ LETÍ, RAZ PADÁ, INOKEDY
UTEKÁ... A POSÚVA MA STÁLE O KROK ĎALEJ...
NEMUSÍM SPLYNÚŤ S DAVOM, LEBO ANI SÁM TO...
NECHCEM.

DIVADLÁ:

S3

TRI SPOLUŽIAČKY: STELA, S/MONA A SOFIA
V KOLABORÁCI/ TVORIA PERFORMANCIU, AKÁ
SA POKÚŠA OBSIAHNUŤ FENOMÉN VÝKONNOST-
NEJ ÚZKOSTI V KONTINUITE S POÉZIOU A NIKDY
NEKONČIACIM POHYBOM.

DDS Bastriguly

... KOLEKTÍV SUPER DETÍ ŤAHAJÚCI ZA
JEDEN DRÔT

KNIŽNÝ KÚTIK

Text: Alfréd Tóth

Alfréd Tóth (redaktor)

Jurij Bujda – Pruská nevesta
(Kaligram, 2005)

Poviedky autor zasadil do miesta svojho narodenia – mestečko Znamensk uprostred Kaliningradskej oblasti. Poviedky tvoria akúsi mestskú kroniku. Niektorí hrdinovia svojvoľne prechádzajú z poviedky do poviedky, čím spolu so svojimi vybudovanými charaktermi a pasážami s prvkami magického realizmu (pričom doteraz nedokážem s určitosťou povedať, či to nie spôsobené nadmerným pitím lavórovice, ktorá sa v mestečku hojne konzumuje), vytvárajú vernú kópiu života.

Kjell Espmark
(Sofa, 1998)

Výber z tvorby švédskeho básnika ukazuje jeho schopnosť prepožičať hlas iným. Ponúkajú sa básnické monológy reálnych žijúcich postáv napr. Béla Bartók, Osip Mandelštam, či uvažovanie nad rečou a jazykom. Poznatky z histórie či literárneho prehľadu sú kľúčom i úskalím pre možných budúcich interpretov. No ak recitátor rozkóduje základné myšlienky zabalené do Espmarkovej poetiky, nebudeme sa pozerieť na napudrovaného herca v divadle, ale život, ktorý sa deje vonku na ulici

Ryszard Krynicki - Magnetický bod
(Drewo a srd, 2003)

Poľský básnik sa vo svojej zbierke zaoberá otázkou: Aká je úloha básnika vo svete? A tiež slovom a jeho váhou v totalitnej spoločnosti. Aj keď básne boli písané v období železnej opony, počas čítania som mal zimomriavky z toho, aké sú aktuálne. Ak sa recitátor rozhodne pracovať s básňami tejto zbierky, odporúčam pracovať s kolážou a nebáť sa využiť opakovanie niektorých pasáží.

Eva Jacevičová (pedagogička a lektorka workshopu)

Mňa fascinuje Jón Kalman Stefánsson a jeho román **Žltá ponorka** (Artforum, 2024), bol to pre mňa úžasný zážitok. Žasla som nad tým, ako sa tam dozvedám niečo o mladom chlapcovi, vidím svet očami päťšesť ročného, ale aj dospelého rozprávača. Dozvedám sa veľa o islandskej krajine, o spôsobe života. Vnímam to ako takú báseň v próze.

Potom ma ešte oslovila ukrajinská autorka, žijúca u nás. **Anna Siedykh** s jej zbierkou **Cudzinečnosť** (FACE, 2024). Sú to verše, ktoré mi zase priblížili ten vnútorný svet ľudí odlúčených od svojej rodnej krajiny.

DENNÍK ANONYMNÉHO POZOROVATEĽA

DEŇ 1.

Všetky udalosti, príbehy a osobnosti v tomto denníku sú pravdivé a necenzúrované. Ale k ochrane známych Kubínskych osôb pristupujeme v rámci nejakého GDPR...

Pár dní pred

Hviezdoslavov Kubín. Celoštátne kolo. Som tu prvýkrát a celá zneistená sa pohybujem medzi ľuďmi, ktorí sa medzi sebou poznajú, v ich prirodzenom prostredí. Tlač sem, tlač tam. Fotoaparáty cvakajú, deti výskajú, porota potí šaty, redaktori prsty. Tie behajú po klávesnici rýchlosťou zvuku a nedbajú na Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra. To až pred uzávierkou, pri korektúrach. Raz za čas treba dať tomu slovenčinovi po bokovi, aspoň interne.

11:20

Po úvodnej ceremónii, hustých slovách hodných predletného obdobia, naše sluchy už po druhýkrát zachytili isté meno. Na ďalší príhovor som si v spánku nenazbierala dostatok mozgových fazuliek. Na toto nie som pripravená. Ale však čo, človek sa učí za pochodu. A dobre, že tentokrát za sedu – svetlá zhasli, zjavil sa reflektor, v ňom do modra odetá R., v ruke vták, ale nie taký obyčajný vták – bol to čiernočierny velevták! Žena na druhej strane javiska ju pomaly vytláča, vláčiac za sebou čosi, čo sa nápadne podobá zlatej klietke. Opona postupne vytvára pre ženu v červenom koridore. Za oponou sa zjavia deti, zastupujúce 1. kategóriu. Zaznieva motív ľudovej piesne, prvá slečna sa postaví, zvrhne zo seba háb, ktorý teatrálné hodí o dosky, a kráča pred oponu, ktorá sa zatiahne. Prvé číslo sa môže začať.

14:00

V redakcii medzitým ešte stále finišujú s korektúrami. Pán vedúci zapriahol pomocné oči a ruky. Alebo sa možno zapriahli samy. V každom prípade, finišuje sa tu už nejaký čas a ešte stále nie sú všetci ani zďaleka hotoví. Tu je snáď vhodné spomenúť, že Česi majú pre tento výraz aj synonymum – vyřízení. V angličtine sa zas rozlišuje medzi výrazmi finished, completed a done. V duchu Gen Z kultúry by sa dalo povedať, že síce ešte nie sme finished, texty nie sú completed, ale my sme už dávno done, teda vyřízení. Obed v nedeľu.

16:16

Idem na obed. Vraví sa, že všetka bolesť raz prejde. V bruchu mi škvrkalo už tak od poludnia. Do dvoch hodín to prešlo. Na obed som šla len z pocitu zotrvačnosti v akejsi nostalgickej spomienke na neprirodzený pravidelný konzumný cyklus. Nebolo čo ľutovať – nielenže mi v reštičke priniesli výdatný grilovaný kurací stejk so šampiňónovou omáčkou, strategicky som obsadila miesto oproti J. B. a ten mi, na rozdiel od taniera predomnou, neponúkol žiadnu hubovú.

17:17

Odchádzame na tvorivú dielňu, resp. pracovnú šopu (to je priamy preklad pojmu workshop z angličtiny) Silvie Kaščákovéj. V Matičnej sále je plnka a ja nemám chuť na sardinky. Deti sú zrejme tiež plné (dojmov) a hladné (po výkone), miesta im obsadili ich zadkovia (pozn. zadkovia je vykonštruované, zato logické antonymum slova predkovia – ako som sa nedávno dozvedela z jednej pesničky známeho pankového interpreta z Prešova, toto slovo kodifikovala jedna jeho ZUŠkárika, odporúčam doštudovať). Skrátka a dobre, dobrých ľudí sa všade veľa zmestí, no nie všetci dostali na Mikuláša sladkosti.

18:30

Pomaly, ale isto si s kolegom A. T. pred vstupom do DS vydupkávame pod vychodenými podrážkami vyhratie jamy. Čaká sa na predstavenie divadelného zoskupenia S3. Vraj na dobré sa čaká. Nemám očakávania, svoju zelenáčsku nálepku na čele nosím hrdo. Akademických päť – desať minút sa zjavne dodržiava aj mimo akademického prostredia. Od D. J. (dídžeja, pre generácie od alfy po ypsilon diskdžokeja) dostávame inštrukcie o tom, že vnútri sa nachádza stroboskop a režisérka s technikmi sa ho nebojí použiť. Hrozbu (či snáď výzvu (?)) prijímame. Slabšie povahy si podľa legendy neprišli vypočuť ani samotné varovanie.

18:36

Vchádzame. Keďže na internete som si čo-to o staroindických tancoch Kathak prečítala, mala som obavy, že od nás miesto upozornenia pre epileptikov budú požadovať, aby sme, podľa názvu debutu Marianny Grznárovej, vstupovali bosí. Na(ne)šťastie, o moje spotené grabajzne, evolučne usposobené na chôdzu, nebol verejný záujem. Dobre i tak.

19:47

Dávam spätnú väzbu čerstvým absolventkám Akadémie umení v BB. Riešia sa otvorené potraviny, a možno nielen tie. Ďakujem za predstavenie, lúčime sa, ale nie naveky, teraz už len smer supermarket a vytúžený mlkšejk, po slovensky mliečny náčelník arabského kmeňa. To som ešte nevedela, že vo Florinovom dome, ktorý bol našou ďalšou zastávkou, ma bude čakať piesková bosorka – sendvič. Týmto pozdravujem doktorandku, ktorá nás v prvom ročníku univerzitného štúdia oboznámila s týmto kalkom. Ozaj, ak neviete, čo sú kalky, prelistujte sa k rubrike im venovanej.

22:00

Malí by sme ísť už spať, je nočný klúd. Pozor na to, je to pokoj. Inak, uvedomili ste si niekedy význam dreveného mosta v ľudovom štýle uprostred všetkých tých

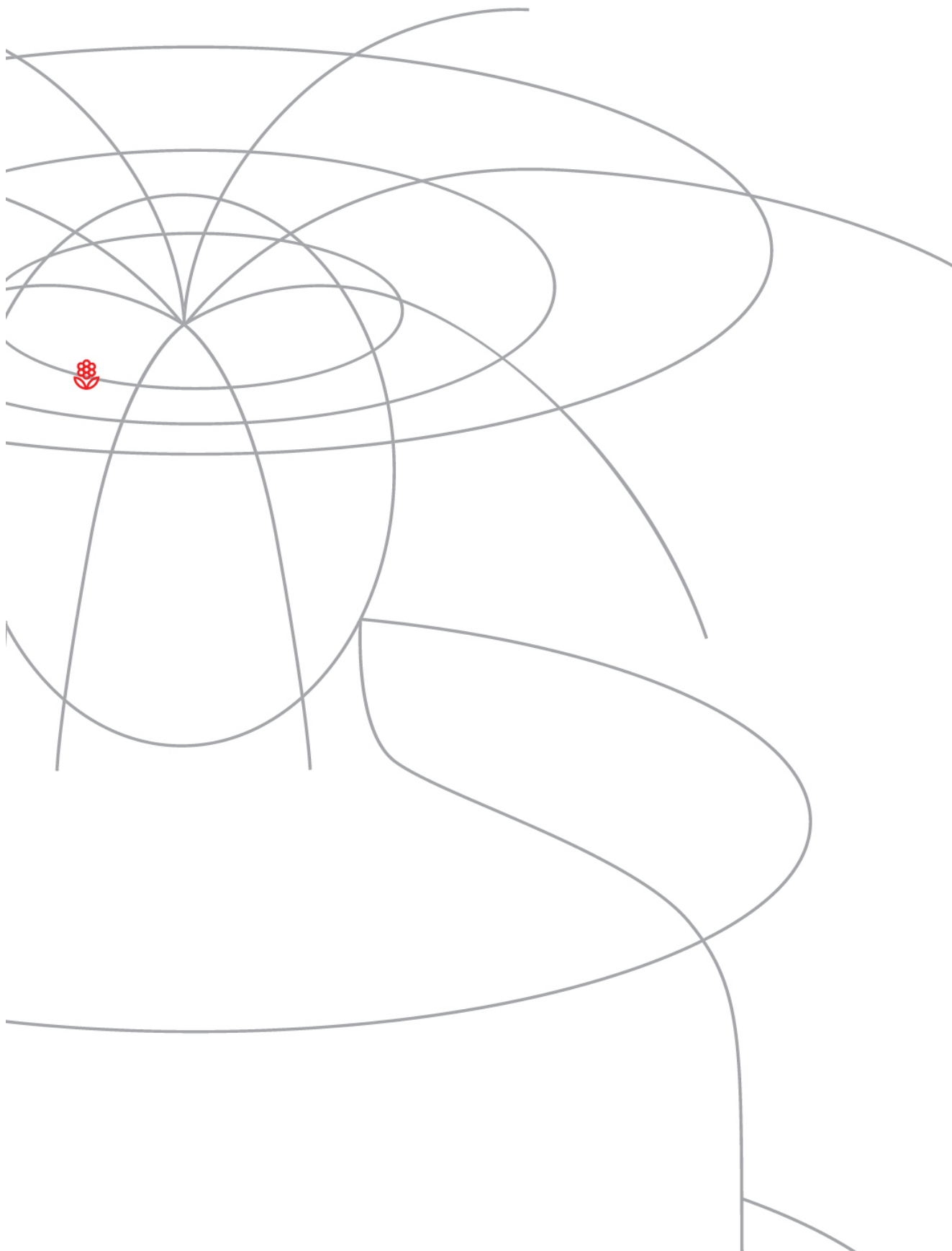
budovateľských architektonických tendencií v Dolnom Kubíne? A schválne, viete, kto je architektom? Keď som tadiaľ včera s A. T. prechádzala, zapozerala som sa na kaskádovité tvarovanie oboch brehov, ale to snád len preto, lebo pršalo. Dnes som, naopak, oľutovala voľbu svojho outfitu. Kto sa v tom má vyznať, keď už ani na predpoveď počasia sa nedá spoľahnúť?

23:23

Dokončujem. Podpisujem. Ale len pseudonymne. Lebo Anonymná pozorovateľka je pseudonym, nie je to už skutočný anonym. Veci už dávno nie sú tým, čím bývali. Pri tej všetkej paranoji tak robím sama na izbe, aby ma nikto neodhalil. Aspoň nateraz. Uvidíme, čo sa bude diať zajtra.

Dá sa v kruhu blúdiť? Nie je to len úskok,
keď je kruh dookola známa cesta?
Aj keby ceste v ceste nikto nestál,
cesta je cieľ a z kruhu nám je úzko.

Jarko

S3, DIVADLO AKADEMIE UMENÍ RUPI KAUR – KATHAKCHINTA

RÉŽIA: EVA SOFIA BANÍKOVÁ

Text: Alexandra Múdra
Foto: Michal Lašut

Prečo ste sa rozhodli pre autorku Rupí Kaur, čím je pre vás táto autorka zaujímavá a ako vznikla myšlienka realizovať toto dielo na javisku?

Stela Hrušovská: Vybrali sme si ju najmä preto, lebo sme vytvárali taký náš autorský koncept a ona, konkrétne z knihy, z ktorej sme čerpali – *Moje telo, môj domov* – tam opisovala témy, ktoré nám boli veľmi blízke, a preto sme sa vlastne rozhodli.

Eva Sofia Baníková: Veľa ľudí si povie, že sme možno príliš mladé na to, aby sme pociťovali toto, ale v podstate každý človek, myslím, si počas života prešiel nejakou udalosťou, ktorá ho nejakým spôsobom poznačila. Často je v dnešnej dobe veľmi skloňované to slovné spojenie „výkonnostná úzkosť“, lebo máme pocit, že ten svet sa zrýchlil a to všetko, a vlastne my sami máme byť dokonalé produkty v nedokonalom svete. Je to veľmi ťažké naplniť. Takže individuálne aj spoločensky aktuálna téma.

Tanečné umenie Kathak ste na Hviezdoslavov Kubín preniesli z originálneho priestoru indických chrámov a vládcovských dvorov.

Aké paralely poskytuje dnešný svet pre jeho aktualizáciu?

Símona Kaščáková: Kathak bol, teda stále je, ale primárne bol vytvorený historicky ako tanec pre mužov, na oslavu radosti, lásky a hojnosti. A v tom mi to pripadalo veľmi príjemné, že jednak tam človek môže nájsť nejakú vinu alebo spojitosť, ktorou upozorňujeme na to, že toto nie je len ženská téma, napriek tomu, že sme tu tri ženy – tvorkyne. Tento tanec sme sa snažili a rozhodli sme sa aplikovať aj z dôvodu pôvodu autorky Rupí Kaur, ktorá je teda Indka, aj keď v mladom veku emigrovala do Kanady a stále sa aj vo svojich textoch potýkala práve s nejakou formou rasizmu alebo rodovej nerovnosti. Nejdeme cez nejaké zvnútornenie alebo nejakú, povedzme emočnú pamäť, ale naozaj základ pre nás je fyzická aktivita, z ktorej potom vychádza aj vyčerpanie aj nejaká frustrácia.

Eva Sofia Baníková: Nejde len o slovenské ženy, nejde iba o slovenských ľudí, ide o celý svet, pretože tieto emócie neprežívame len my, podľa mňa to zažíva hocikto na tomto svete, tak sme chceli zakomponovať nejaký prvok, ktorý bude mimonárodný.

Takže tanec nevychádza zo zbierky Rupí Kaur, ale je doplnený pre potreby inscenácie. Aké sú prieniky medzi, z toho, čo som vyrozumela z predstavenia, možno kritikou kapitalizmu, individualizmu a spomínaným staroindickým tancom?

Simona Kaščáková: Prienik s témou kapitalizmu je, myslím si, čisto symbolický. Za pojem kapitalizmus si v tomto prípade a v tomto kontexte vieme dosadiť akúkoľvek činnosť, ktorá nás nejakým spôsobom pohlcuje alebo je väčšia než my alebo má nad nami nejakú kontrolu.

Stela Hrušovská: Žijeme vo svete individualít, tak ako sme sa bavili o tom, že ten odkaz bol mužský, tak sme chceli poukázať možno na to, že väčšinou máme na vyšších pozíciách brané ako hlavné individuality chlapov.

Prečo dve postavy, prečo dve herečky v tejto inscenácii?

Eva Sofia Baníková: Tento celý projekt vznikol tak, že sme vytvorili takzvaný tandem. Keď sme sa o tom neskôr rozprávali, tak sme usúdili, že by to možno malo väčší dosah, ak by tam bola jedna žena a jeden muž,

ale to sme už nevedeli neskôr nejakým spôsobom zmeniť, takže sú tam dve ženy. A že tam sú dve ženy, podľa mňa na tom vôbec nezáleží. Ide o to, že sú to nejaké predstaviteľky jedincov.

Stela Hrušovská: Ak sa dostaneme k tomu číslu, tak väčšinou vo svojom okolí máme iba zopár najbližších ľudí, ktorým sa zverujeme s nejakými intenzívnymi trápeniami, pričom poukazujeme aj na to, že sa vlastne aj napriek tomu, že najprv vypovedá tá prvá, čo prežíva niečo vo vnútri, sa spovedá tej druhej, ktorá je navonok vysporiadaná, tak sa navzájom vlastne nepočúvajú.

Eva Sofia Baníková: Ja by som rada, ešte na doplnenie, že my sme sa vlastne inšpirovali tým, a nám sa veľmi páčil koncept toho, ako napríklad dve baby žijú spolu na intrákovej izbe a keď sa rozprávajú, príde tam moment, taká bublina, v ktorej si dovoľím povedať všetky tie veci a zvlášť, keď sú si tie baby, alebo jednoducho dvaja ľudia jednoducho blízki a je to také intímne.

Simona Kaščáková: Z praktického hľadiska sme boli dve baby, ktoré chcú spraviť robotu, a ja som sa tomu snažila dať pekný obal – prečo sa to udialo, pretože sme chceli vytvoriť niečo také. Iba povedať nahlas veci, ktoré sa možno až tak často nahlas nehovorila.

TANEC V KRUHU

Text: Diana Laciaková
Foto: Michal Lašut

S poučeným divadelným tvarom sa predstavilo banskobystričské vysokoškolské zoskupenie S3. Vychádzajúc z básní indicko-kanadskej poetky Rupí Kaur vytvorilo javiskovú metaforu o civilizačnom a intímnom stave človeka, ktorý sa ocitá v slučke predstáv o dokonalosti v každej z jeho sociálnych rol. Názov inscenácie Kathakchinta odkazuje jednak na tradičný indický tanec o láske a Kathakas, rozprávačov, ktorí boli špecifickí tým, že spájali slovo s piesňou a pohybmi, jednak s príznakom „chinta“, ktorý v hindčine znamená úzkosť. Tým autorky vytvárajú ďalšiu vrstvu prepojenia s Rupí Kaur a zároveň predikujú formu inscenácie.

Jej nosným princípom je (vnútorný) dialóg človeka, na scéne interpretovaný dvoma herečkami, ktoré sú svojím aktívnym a pasívnym antipólom, (divadelne) dynamickým odrazom, na ktorý, v súvislosti s vlastným prežívaním, reagujú. Táto poloha v sebe odráža známe situácie, vzťahy, rady – od priateľov, psychológov, rodiny, kolegov, okolia. Idióm „točiť sa v kruhu“, charakterizujúci stav výkonnostnej úzkosti, sa prenáša aj do výtvarného jazyka inscenácie (Eva Sofia Baníková). Jednoduchým, ale efektným spôsobom je na

scéne vytvorený kruh, jeho hranice sú určené ledkovým svetlom na podlahe (v tvare kruhu) a definované nítkovým závesom (presná metafora krehkosti, ale zároveň neprestupnosti hraníc, ktorých tvorcom je sám človek). Čistote konceptu zodpovedajú tiež biele minimalistické kostýmy a pohybová stránka (abstrakcia pohybov dennej rutiny, abstrakcia snahy zmeniť stav). Problematickým je však uchopenie samotnej témy a povaha dramaturgického konceptu, ktorý nerozvíja základnú situáciu, ale „točí sa v kruhu“ a tému primárne ilustruje. Obrátenie perspektív prináša len zdvojenie náhľadu, absentuje vývoj vnútorného konfliktu autoriek s témou, napríklad cez gradačne vypointované situácie, ktoré by výkonnostnú úzkosť nielen pomenovali, ale poskytovali aj obrazy pozitívnej aktivity, možných riešení a neustálej snahy o roztváranie „závesov“. V tomto zmysle boli najsilnejšími situácie, v ktorých dominoval odstup od témy a humor.

Mimoriadne kultivovaná inscenácia je však cenným príspevkom do diskurzu o duševnom zdraví človeka a úzkostných pasciach mladej generácie.

HODNOTENIE POROTY

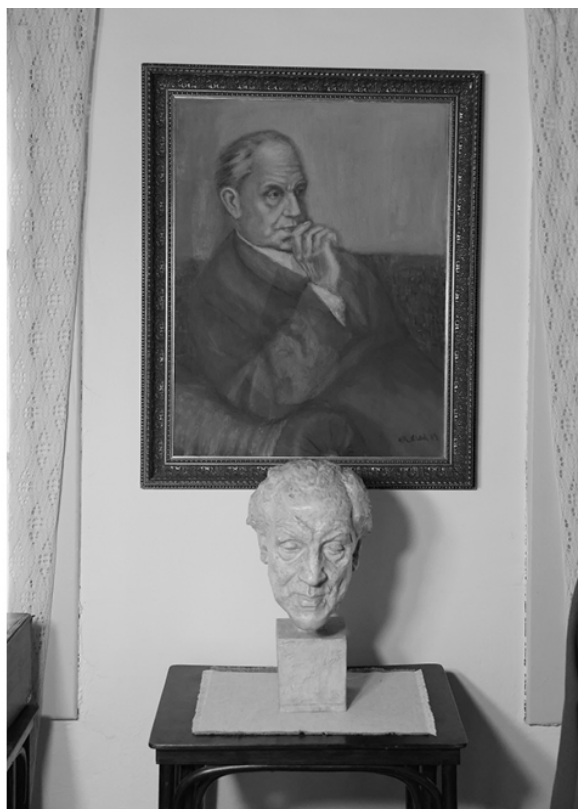
HERKEĽOVSKÉ

POHOSTENIE

Text: Alfréd Tóth
Foto: Michal Lašut

Večerný sprievodný program v dome, v ktorom žil **Theo Herkeľ Florin**, nám poskytol obraz o podobe básnika, o ktorom sa zabúda, že bol aj cestovateľ na úrovni Mórica Augusta Beňovského či pravá ruka, poradca a znalec protokolu pre Vladimíra Klementisa. No najkrajšie boli úsmevné pikošky o tom, že jeho majetok po odobratí komunistickou stranou odkúpila žena Klementa Gottwalda či ako figľarsky zavádzal svojich hostí pravým trnkovým vínom, ktoré bolo zároveň nepravým francúzskym vínom. Ďakujeme literár-
nemu oddeleniu Oravského múzea P. O. Hviezdoslava za vrelé prijatie a zachovávanie Florinovho odkazu pohostinnosti básnikov a umelcov.

71. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

INFO #2

© 2025

ŠÉFREDAKTOR:
JARKO BROZ

REDAKTORI:

DUŠAN JABLONSKÝ, PAVOL NÁTHER,
JULKA ORESKÁ, ALEXANDRA MÚDRA,
ALFRÉD TÓTH

GRAFICKÁ ÚPRAVA INFONOVÍN:

VIKTÓRIA JEHLÁROVÁ

V SPOLUPRÁCI S AUTORKOU

VIZUÁLNEJ IDENTITY:

LAURA MOROVSKÁ

VYDÁVA:

NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM,
BRATISLAVA & MESTSKÉ KULTÚRNE
STREDISKO, DOLNÝ KUBÍN

WWW.NOCKA.SK

WWW.MSKSDK.SK

FB/HVIEZDOSLAVOV KUBÍN